

כ"ג בסיון, תשע"ט, 26.6.2019

גיליון מס' 665

פרשת קרח

היווצרותה של מחלוקת

מאת עמרם (רמי) ינאי, ראש צורים

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי, וְדָתָן וְאַבְיָהִים בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹזָן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן. וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם. וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם... (טז, א-ג)

כך פותחת התורה את תיאור מחלוקת קורח ועדתו עם משה רבנו. ארבעה פעלים – וַיִּקַּח, וַיִּקְמוּ, וַיִּקְהָלוּ, וַיֹּאמְרוּ – מקפלים בתוכם את התהליך, עד שמוצג הסלוגן (שגם אותו ניתן ללמוד בקורסים לפרסום, אך אין זה מענייננו), שאמור ללוות את המחאה שפרצה במחנה: **פִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים, וּבְתוֹכָם ה', וּמְדוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קַהֲל ה'.** (טז, ג).

כאשר נבדוק את הפעלים הללו, נגלה, שהם אינם מנוסחים בבהירות:

1. **וַיִּקַּח** – את מי או את מה לקח קורח? כיצד להבין את הפעולה המתוארת בפסוק? הפרשנים הלכו בשני כיוונים עיקריים: היו שחיפשו בפסוקים את האנשים, אליהם מתייחסת הלקיחה (רשב"ם, ספורנו ואחרים), והיו שסברו, שמדובר בתהליך פנימי שעבר על קורח בלבבו (רש"י, רמב"ן ואחרים). כך או כך, הניסוח מעורפל ועמום.

2. **וַיִּקְמוּ ... וַיִּקְהָלוּ** – מה בדיוק מתארים שני הפעלים הללו, ובמה שונים הם זה מזה?

3. **וּפְתָאוֹם, בֵּין וַיִּקְמוּ לְבִין וַיִּקְהָלוּ**, מתווספים עוד 250 איש – מהיכן הם הגיעו? וכי לא היה ראוי להקדים את נוכחותם? האם הם באמת הופיעו בין וַיִּקְמוּ לְבִין וַיִּקְהָלוּ?

שתי גישות אפשריות לפתרון בעיה מסוג זה: האחת – לנסות ולמצוא פירוש שיבהיר את התמונה ככל שניתן, והאחרת – להבין שהעמימות וחוסר הבהירות הן חלק מן המסר של הפרשה.

נדגים את הנקודה ונבהיר את דברנו:

- לפני שבועיים, בפרשת בהעלותך, קראנו את סיפור הצרעת בה לקתה מרים בעקבות דבריה על משה רבנו. מה בדיוק אמרה מרים? מהו תוכן הדברים שאמרה? פרשנים ניסו למצוא בפסוקים ובמהלך הסיפור

רמזים לתוכן הדברים שנאמרו. אך ייתכן, שבכוונה לא רוצה התורה לשוב ולספר, מה בדיוק אמרה מרים, כי אין זה באמת חשוב להבנת הסיפור. לשם מה לחזור על דברים שאין ראוי לאומרם?
עורכי החדשות בימינו עטים על כל דבר מגונה שמוציא מישהו מפיו, וכל עמיתיו של אותו אדם אצים מאולפן לאולפן ומבמה לבמה כדי להגיב ולמחות על הדברים שנאמרו. אך אם אכן אין הדברים ראויים להיאמר, מדוע לחזור עליהם שוב ושוב?

- בשבוע הבא נקרא על חטאו של משה רבנו ב'מי מריבה', חטא שבעקבותיו נגזר עליו שלא להיכנס לארץ ישראל (אלא אם נקבל את פירוש אברבנאל, שאין קשר, בין סיפור 'מי מריבה' לגזירה שנגזרה על משה רבנו). האם ניתן להבין בבירור מהו הפגם שנפל בפעולותיו של משה רבנו? גם כאן, ריבוי הפירושים מלמד שהניסוח בעייתי ומעומעם. שמא רצתה התורה ללמדנו, שדי לנו אם נבין שמשה רבנו חטא, ואין חשיבות לביאור החטא לפרטיו?

ניתן לומר את הדברים הללו גם בעניין קורח ומחלוקתו, אך במשמעות מעט שונה.

קשה לשרטט בבהירות את שלבי היווצרותה של 'מחאה חברתית'. לא תמיד ברור, מה 'התבשל' במוחם של יחידים, מובילי המחאה, מהם מניעיהם, ומה מניע את אלה שהצטרפו אליהם בשלבים השונים של המחאה. גם אם הסלוגן של המחאה נשמע ונראה טהור ונקי, כולו נוטף אידיאליזם, יושר והגינות, אין זה מבטיח שזהו המצב גם בעומק העניין.

הרוצה להימלט מן האש המסוכנת של המחלוקת, ייטיב לעשות, אם יברר לאשורם את המניעים ואת התהליכים, בטרם יחליט להצטרף.

עמרם (רמי) ינאי, תושב ראש צורים, נשוי לידדה עם שלם, מלמד תנ"ך והינוך במכללת הרצוג, ומרכז את ימי העיון שמתקיימים במכללה בקיץ.

דף פרשת שבוע על הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום unsubscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il